

Svensk författningssamling

Lag om ändring i rättegångsbalken

Utfärdad den 23 maj 2019

SFS 2019:298

Publicerad
den 28 maj 2019

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om rättegångsbalken

dels att 5 kap. 3, 9, 10 och 12 §§, 9 kap. 5 § och 36 kap. 18 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 5 kap. 9 a–9 d §§, 13–15 §§ och 9 kap. 5 a §, av följande lydelse.

5 kap.

3 § Rättens ordförande får tillåta att en anställd vid domstolen, eller någon som tjänstgör där i utbildningssyfte, får närvara vid ett sammanträde som hålls inom stängda dörrar. Om det finns särskilda skäl, får ordföranden tillåta även andra att närvara vid ett sådant sammanträde.

9 §² Rättens ordförande ska upprätthålla ordningen vid rättens sammanträden och besluta de ordningsregler som behövs. Ordföranden får också begränsa antalet åhörare i rättssalen för att undvika trängsel.

Det finns särskilda föreskrifter om säkerhetskontroll i domstol.

9 a § Rättens ordförande får från rättssalen utvisa den som stör ett sammanträde eller på något annat sätt uppträder olämpligt.

En part som utvisas ska om möjligt få följa sammanträdet genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Om detta inte kan ske, ska det som inträffar vid sammanträdet återges i den omfattning som behövs när parten åter är närvarande. Parten ska få möjlighet att ställa frågor till en person som hörs i partens frånvaro.

Om en åhörare återvänder till rättssalen efter att ha utvisats eller i övrigt inte rättar sig efter en tillsägelse av ordföranden, får ordföranden besluta att åhöraren ska avvisas från domstolens lokaler eller de andra lokaler som används vid sammanträdet.

Om ordföranden inte bestämmer något annat, upphör ett beslut om utvisning att gälla när sammanträdet har avslutats och ett beslut om avvisning när sammanträdet har avslutats för dagen.

9 b § Vid rättens sammanträden är det förbjudet att med tekniskt hjälpmedel ta upp bild i eller in i rättssalen, om inte något annat följer av lag.

Förbudet hindrar inte att domstolen tar upp bild i rättssalen när domstolens överfallslarm har utlösts.

¹ Prop. 2018/19:81, bet. 2018/19:JuU23, rskr. 2018/19:227.

² Senaste lydelse 2005:683 (jfr 2007:636).

9 c § Rättens ordförande får förbjuda ljudupptagning eller ljudöverföring som görs av någon annan än rätten under ett förhör, om det kan antas att upptagningen eller överföringen besvärar den som hörs i sådan grad att det påverkar utredningen negativt.

9 d § Elektronisk utrustning som åhörare har med sig i rättssalen och som kan störa ordningen eller användas för att ta upp bild ska vara avstängd och undanstoppad. Om det finns skäl för det får rättens ordförande besluta om undantag.

10 §³ Den som ska delta i ett sammanträde inför rätten ska infinna sig i rättssalen eller där sammanträdet annars hålls.

Om det finns skäl för det, får rätten besluta att den som ska delta i ett sammanträde ska delta genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Rättens ordförande får besluta i frågan om den uppkommer under ett sammanträde.

Vid bedömningen av om det finns skäl för ett deltagande genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring ska rätten, eller rättens ordförande, särskilt beakta

1. de kostnader eller olägenheter som skulle uppkomma om den som ska delta i sammanträdet måste infinna sig i rättssalen,
2. om någon som ska delta i sammanträdet känner rädsla för att vara närvarande i rättssalen,
3. om det kan antas att någon som ska delta i sammanträdet utsätts för påtryckningar, och
4. om det är nödvändigt av säkerhetsskäl.

Ett deltagande enligt andra stycket får inte ske om det är olämpligt med hänsyn till ändamålet med personens inställelse och övriga omständigheter.

Den som deltar i ett sammanträde genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring ska anses ha inställt sig inför rätten.

12 §⁴ Rätten ska se till att de som ska delta i ett sammanträde och som inte får plats i rättssalen, kan följa sammanträdet genom ljud- och bildöverföring i en lokal som ställts i ordning för detta ändamål (sidosal).

Rätten får även låta åhörare som inte får plats i rättssalen följa sammanträdet genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring i en sidesal.

Rättens ordförande får besluta att sidesal ska användas om frågan uppkommer under ett sammanträde.

13 § Om det finns skäl för det får rätten besluta att samtliga åhörare ska följa sammanträdet genom ljud- och bildöverföring i en sidesal. Rättens ordförande får besluta i frågan om den uppkommer under ett sammanträde.

Vid bedömningen av om det finns skäl för ett beslut om sidesal ska rätten, eller rättens ordförande, särskilt beakta

1. om det kan antas att åhörarna kommer att störa sammanträdet eller på något annat sätt uppträda olämpligt i rättssalen,
2. om någon som ska delta i sammanträdet känner rädsla på grund av åhörarnas närvaro,
3. om det kan antas att någon som ska delta i sammanträdet utsätts för påtryckningar av åhörarna, och
4. om det är nödvändigt av säkerhetsskäl.

Om det finns särskilda skäl får åhörare undantas från ett beslut om sidesal.

³ Senaste lydelse 2005:683 (jfr 2007:636).

⁴ Senaste lydelse 2005:683 (jfr 2007:636).

15 § Om rättens ordförande vid ett sammanträde är förhindrad att upprätthålla ordningen enligt 9 § på grund av rättssalens utformning eller för att en sidosal används, får en polisman eller ordningsvakt ges i uppdrag att utföra den uppgiften. Innan en polisman ges ett sådant uppdrag, ska samråd ske med Polismyndigheten.

Uppdraget får inte omfatta

1. avvisning av en åhörare enligt 9 a § tredje stycket,
2. förbud mot ljudupptagning eller ljudöverföring enligt 9 c §,
3. beslut om undantag från skyldigheten att ha elektronisk utrustning avstängd och undanstoppad enligt 9 d §, eller
4. andra uppgifter som bör utföras av en lagfaren domare.

Om en polisman eller ordningsvakt har beslutat om utvisning enligt 9 a § första stycket ska han eller hon skyndsamt anmäla det till ordföranden som snarast ska pröva frågan.

9 kap.

5 §⁵ Den som vid ett sammanträde inför rätten stör förhandlingen eller bryter mot en ordningsregel eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5 kap. 9 eller 9 c § döms till penningböter. Till samma straff döms den som muntligen inför rätten eller i en rättegångsskrift uttalar sig otillbörligt.

Första stycket ska tillämpas också i fråga om en sådan sidosal som avses i 5 kap. 12 eller 13 §.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

5 a § Den som tar upp bild i strid med 5 kap. 9 b § döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Första stycket ska tillämpas också i fråga om en sådan sidosal som avses i 5 kap. 12 eller 13 §.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

36 kap.

18 §⁶ Rättens ordförande får besluta att en part eller en åhörare inte får närvara i rättssalen

1. om det kan antas att ett vittne av rädsla eller någon annan orsak inte fritt berättar sanningen på grund av partens eller åhörarens närvaro,
2. om parten eller åhöraren utsätter ett vittne för påtryckningar, eller
3. om parten eller åhöraren genom att avbryta eller på något annat sätt hindrar ett vittne i hans eller hennes berättelse.

Om det finns särskilda skäl får ordföranden under de förutsättningar som anges i första stycket 1 eller 2 besluta att en åhörare ska avvisas från domstolens lokaler eller de andra lokaler som används vid sammanträdet.

När ett sammanträde hålls i en parts frånvaro enligt första stycket, ska parten om möjligt få följa sammanträdet genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Om detta inte kan ske, ska det som inträffar vid sammanträdet återges i den omfattning som behövs när parten åter är närvarande. Parten ska få möjlighet att ställa frågor till ett vittne som hörs i partens frånvaro.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

⁵ Senaste lydelse 2005:683 (jfr 2007:636).

⁶ Senaste lydelse 2005:683 (jfr 2007:636).

MORGAN JOHANSSON

Anneli Skoglund
(Justitiedepartementet)